

longació de la forma aragonesa *malla* (p. ex., els animals de pell tacada, es diu a Bielsa que són *mallados* o *tienen mallas*) existí, sembla per mossarabisme, amb l'acc. mallorquina per a 'llunes': «les *mayes* que fa l'oli en tirar-ne dins l'aygua» (BDLC xi, 334).

Als Ports de Tortosa, Maestr, i cap a Val., apareix aplicat a claps de matissar o mates. Dalt dels Ports designa les alzines petites o rebrols, i també les mates en general (1928); més que designar l'espècie alzinoi o coscoll, *malles* són les mates d'això; i fins d'arbustos en general, en tant que tinguin aqueixa estatura; cf. la definició que GaGirona dóna per al *coscoll* del Maestrat: «brossa que creix a *malles* en los erms, de la família de la carrasca ---».

Sovint li fan fer un paper coll.: «les cabres van anar a la *mála* a minjà les billotes de coscoll» em deien a Canet lo Roig (1961), o sigui que *coscoll* és el nom de la planta i *malla* és 'mates de coscoll'; a Vilafamés expliquen ben clar que *malles* «són coscolls, argelagues i *maléa*»; però també el singular ha de ser coll. a La Serratella, puix que allí ha quedat petrificat en els noms de partidetes muntanyoses *Mallaplana* i *Les Mallesplanes*; i a La Jana em localitzaven una ermita en un indret del terme, dient «és en aquella *maléa*» designant de lluny un 'matissar de coscoll', i explicaren després que aquesta denominació podia aplicar-se també a d'altres plantes, però no pas a totes (1961).

No es pot pensar que aquí tinguem cap aplicació secundària de *malla* 'anella', ni tampoc cap mot derivat de *MATA*: car una derivació com **MATTULA* solament hauria pogut donar, segons la nostra fonètica, un resultat amb *-il-* o amb *-cl-* (mai amb *l*). Es tracta evidentment de la idea bàsica de 'clapa', 'taca' o 'negrell', que moteja una muntanya vista a distància. Fins en castellà, es diu sovint *mancha* per a «conjunto de plantas que pueblan algún terreno diferenciándolo de los colindantes» (*DAcEsp.*); l'it. *macchia* 'taca' és alhora «bosaglia fitta, e di piante cèdue, da carbone» (matis ben atansat al del maestr. *malla*); el port. *malha* pot ser «descoloração no conjunto da vegetação de um terreno», i Leite de Vasconcelos (*RLus.* xxx, 310) explica el topònim *Malhas* dels Açores per les «manchas de vegetação»; *mail* sembla haver-se usat en el Lionès per a un grup de pollancre, segons les explicacions de Mège, que ho troba ja en una escr. de 1293 (cit. per Du C. i Baluze): «prout molendina, et *li mail* et omnes salices, dictae priorissae, tenent et comprehendunt».

En terra valenciana això no està reduït al Nord, car reapareix, amb un valor anàleg, encara que distint, a les riberes de l'Albufera. On *malles* són seccions de terme cobertes de vegetació, que poden coincidir amb una «secció de *taules* que es reguen totes d'una vegada», això en particular a Sollana (*La Malla del Saladar, la M.^a del Barranquet*); però també n'hi ha a la banda de Pinedo, molt menys susceptible de reg (*la Malla Seca, la Malla de la Partideta* etc.), 1962. Per allà hi ha també el derivat *mallada*, que Blasco Ibáñez explica «terreno bajo en el bosque, desprovisto de árboles, por estar inundado durante el invierno» (en la novel·la albuferenca *Cañas y Barro*, p. 66); genèric topogràfic

que segueix cap al Sud: *Les Mallades*, nom d'una partida del terme de Sueca, ja documentada en un contracte de 1506; i trobo almenys una *mallada del Fenollar* a Valldigna (1962). A l'altre cap del País, *mallada* seria a Gandesa 'lloc de reunió dels conills dins el bosc' (en *Excursions* ii, 289). També trobo per aquelles terres, com a NL, un altre collectiu *Mallar*.

Que ha de ser d'herència moss. ho comprovem en notar que a Andal. el llenguatge de la caça usa en sentit semblant el coll. *mallada*, amb *l* allà inequívocament pre-cast.: «lléguese cerca de alguna mata o *mallade* de ellas, o árbol o peña, y dejando las matas del otro lado del caballo, y revolviéndolo en un par de ellas, le ayudarán a cubrir su persona, maravillosamente, de la caza» (als *Diálogos de la Montería* del cordovès Barahona de Soto, princ. S. xvii, p. 203).

DERIV.: Per als de *malla*, veg. supra. *Macular* [1391, i Galba, *DAG.*, *AlcM*] tr.: «e del inimic - de nostra natura / fór' estat major - l'enginy reprovat, / bastant *macular* - tant gran creatura, / dins la qual Déu pres - de carn vestidura, / que la voluntat / del fill, en guardar - vostra puritat», Ramon Vivot, a. 1487 (JMBover, *BiEscrBal.* ii, 561.7.9). *Maculatura*. *Maculació*. *Maculós*. *Maculentesa*, S. xv, *DAG.* *Maqueta* [*DOrt.*], pres del fr. *maquette* [1752], i aquest, de l'it. *macchieta* 'escalaborn (d'un dibuix etc.)', diminutiu de l'it. *macchia* 'taca'. *Immaculada* [*BMetge*]: «La Verge --- lo seu Fill suplicà-li que --- se volgués haver misericordiosament envers mi: --- l'havia haüda en molt gran devoció --- creent fermament que la sua concepció era estada *immaculada* e neta de tota taca», *Somni II* (*NCl.*, 75.7).

+*Madaleix*. Hapax en una vella escriptura rossellonesa referent a la Salanca (Bigueranes, Juegues), amb sentit incert (platja?, soral de maresmes?): «vineis que sunt super villa qui vocatur Judegas, cum *madalexo maris*», a. 1070 (*Colle. Moreau*, B. N. P.); del qual no sé quin nexa pot veure B. Alart (*InvLC*) amb el nom de *Madaloc* (E. T. C. i, 58-59, 63), lloc no gaire proper; tampoc veig gaire possibilitat (si no hi ha error de lectura) de relacionar amb *BODOIX* (*mudaixó*) per raons formals, i menys amb *madeixa* per les mateixes, i per raons semàntiques.

Madama, V. *madona* (DONA)

MADAPOLAM, del nom de la petita ciutat de *Madapolam*, en la costa Sudest de la Índia, on es fabricava aquest teixit. □ 1.ª doc.: *DOrt.*; en fr. 1823.

MADEIXA, del ll. MATAXA 'fil', 'seda crua', que en les llengües romàniques ha pres pertot el mateix sentit que en català, i que en llatí és mot d'origen oriental no ben precisat. □ 1.ª doc.: 1380.

Els *DAG.* i *AlcM* el citen des d'inventaris de 1404 i 1380. Ja el tenim en sovintejat ús literari en el S. xv: Tirant estava admirant de Carmesina «--- los cabells, qui de rossor / resplandien, / com si fos *madexa* d'or; / que per equal departien / una clencha de blan-